

**Posudok oponenta na súbor prác doc. PaedDr. Jany Duchovičovej, PhD.
k vymenúvaciemu konaniu za profesora v odbore Pedagogika 1.1.4**

Pre vypracovanie oponentského posudku k inauguračnému konaniu doc. PaedDr. Jany Duchovičovej, PhD. mi boli doručené reprezentatívne publikácie uchádzačky vybrate pre tento účel a komplexné materiály vo vedecko-pedagogickej charakteristike: pracovný životopis, prehľad pedagogického pôsobenia, prehľad vedeckej školy uchádzačky, súpis publikačnej činnosti vrátane tabuľky plnenia scientometrických kritérií. Všetky doručené materiály preukazujú, že uchádzačka spĺňa všetky predpoklady pre vymenúvacie konanie. Komplexné posúdenie materiálov k vymenúvaciemu konaniu za profesora dovoľuje popísať vedecký a pedagogický prínos tejto odborníčky.

1. Čím a ako je pedagogické a vedecké pôsobenie uchádzačky významné a originálne v slovenskom i medzinárodnom kontexte rozpracovania odboru

Osobitosť pedagogického pôsobenia a vedeckej školy doc. Duchovičovej, PhD. spočíva v intenzívnom a vytrvalom sprostredkovaní vedeckých poznatkov študentom pedagogiky a študentom učiteľstva, nielen priamou výučbou, ale obetavým vedením záverečných prác (Bc.-56; Mgr.-82; PhD.- 4+2), ktorých názvy úzko korešpondujú s tematickým zameraním publikácií a vedeckého výskumu uchádzačky. Svoje pedagogické majstrovstvo a vedecký potenciál sa prejavuje aj v medzinárodnej spolupráci, úspešnej tímovej práci a najmä v precíznej metodologickej príprave doktorandov, 4 úspešne ukončili štúdium a v súčasnosti dve doktorandky doc. Duchovičová vedie v dvoch študijných programoch.

Hlavnými témami jej vedeckej produkcie, ako aj pedagogického posolstva sú: 1. stimulácia intelektového potenciálu a komplexný rozvoj nadaných detí, 2. diverzita v edukačnom prostredí, inkluzívne vzdelávanie a diverzita školskej populácie, 3. psychodidaktické a neurodidaktické prístupy k edukácii vzťahujúce sa k stimulácii kritického a tvorivého myslenia.

Tímová práca uchádzačky s interdisciplinárnym tímom vrátane psychológov je vzorovým príkladom, ako vedecká škola zasahuje nielen do výchovy doktorandov, obohacuje prax, ale ponúka riešenie pre interdisciplinárne témy. To je na Slovensku stále vzácny spôsob spojenia výskumných iniciatív pedagógov, psychológov, didaktikov v priamej väzbe na praktikov. V tejto súvislosti je výchova štyroch ukončených doktorandov a jedného po dizertačnej skúške integrálnou súčasťou jej vedeckej školy.

2. Úroveň rozpracovania problematiky, spôsob práce autora s vedeckým poznaním, kvalita výskumných aktivít

V tejto časti zdôrazním najnovšie vedecké výskumy autorky, kde upozornila na nové, problematické javy, doposiaľ málo preskúmané a akcentované. Tieto poznatky zároveň prostredníctvom pedagogického pôsobenia prenáša do vysokoškolskej výučby: 1. aktualizované poznatky o edukácii nadaných žiakov na princípe diferencovanej edukácie s prepojením na sociálnopsychologické javy a súvislosti; 2. vedecké reflektovanie a výskumné sledovanie diverzity školskej populácie s rešpektovaním a budovaním kultúry inkluzívneho vzdelávania s akcentovaným cieľom: naplňovať individuálne edukačné potreby detí, žiakov a študentov; 3. oblasť svojej vedeckej pozornosti zameriava na psychodidaktické poňatie

edukácie s osobitným zameraním na pregraduálnu prípravu učiteľstva: kľúčové adaptívne edukačné stratégie s kognitívne orientovaným prístupom a vzťahová rovina štruktúrovania učiva učiteľom a konceptualizácie poznatkov žiakov; 4. autonómne uchopenie a vytvorenie modelu pedagogickej praxe v pregraduálnej príprave študentov učiteľstva pre sekundárny stupeň vzdelávania.

Najpresvedčivejšie v doterajšej práci uchádzačky je priezračná čistota odborného jazyka a jeho vnútornej logiky, ktorá sa prejavuje aj v jasnej koncepcii výskumných zámerov a tvorby aktualizovaných vedeckých poznatkov. S tým súvisí aj precízne metodologické uchopenie výskumných problémov a následných spracovaní výskumných zistení. V uvedených aspektoch je zreteľná nielen jej hlboká pedagogická erudícia, ale aj psychologická metodologická pripravenosť na vedeckú prácu od raných etáp jej vedeckej kariéry.

Jej vedecké aktivity a ich dopad v týchto súvislostiach prekračujú rámec výskumného tímu prostredníctvom množstva účastí na vedeckých a odborných podujatiach, pozvané referáty prednesené pred širšími interdisciplinárnymi odbornými fórami v zahraničí, organizovanie konferencií aj členstvo v piatich vedeckých výboroch konferencií a v 10 odborných komisiách. Okrem 6 vedeckých monografií a 31 vedeckých štúdií, je autorkou 4 vysokoškolských učebníc. Je v zahraničných odborných komunitách uznávanou odborníčkou, o čom svedčí aj vysoký citačný ohlas (okrem 233 domácich citácií, 74 zahraničných ohlasov a 28 vo vedeckých databázach). Sumár jej autorských textov, zaradených do najvyšších kategórií publikačnej činnosti vedeckej a knižnej povahy je 53,9 AH

3. Teoretické a aplikačné presahy vedeckej činnosti uchádzača

Presahy vedeckej školy nie je možné vidieť len v teoretickej ale aj aplikačnej dimenzii. Rozlíšiť sa dá jej *internacionálny, interdisciplinárny a pedeutologický* dosah.

- a) Z pohľadu na *internacionálnosť* chcem upozorniť na schopnosť uchádzačky implementovať zahraničné skúsenosti zo študijných pobytov (Česko, Belgicko, Poľsko, Nemecko) v slovenských podmienkach na vedeckom princípe, zúročením vo výučbe, vedení doktorandov a presadzovaní moderných trendov. Významnou v tomto zmysle je spoločná česko-slovenská monografia *Psychodidaktické pojetí kurikulárního a mediačního kontextu edukace 2013*
- b) O *interdisciplinárnom* prínose jej vedeckého pôsobenia nie je pochyb a treba zdôrazniť, že tak, ako vychádzala z kognitívnych psychologických teórií, podarilo sa jej presvedčivo preukázať, že vedecký výskum nemá byť ohraničený a uzavretý v odborovo uzavretých medziach, ale naopak, správne zostavenie výskumného tímu a zvolenie vhodnej metodológie umocňuje rozvoj poznania. Pedagogické spracovanie psychologických východísk pre edukačnú realitu má moderný a nadčasový význam. Výsledky sú zrejme najmä v jej prácach na témy: edukácie nadaných na inkluzívnom prístupe a vytvorenie Modelu autonómneho žiaka, stimulačno-obohacujúceho programu KO-SE-TO s návrhom kompetenčného profilu učiteľa preprimárneho vzdelávania. Prínosom k interdisciplinarite sú najmä autorkine diela: *Neurodidaktický a psychodidaktický kontext edukácie, 2010; Diverzita školskej populácie ako objekt pedagogickej vedy, 2013.*
- c) Pedeutologický dosah má najmä jej koncepcná snaha o vytvorenie psychodidaktického konceptu prípravy učiteľa a implementáciu týchto teoretickej východísk aj v koncepcii praktickej zložky prípravy učiteľov na interdisciplinárnom a komplementárnom prístupe. Významným aj v medzinárodnom kontexte je štúdia publikovaná v TEM Journal ISSN 2217-8309 *Managerial competencies of s teacher in the context of learners' critical thinking development.*

4. Vplyv uchádzačky na vedecký a pedagogický život pracoviska

Vedecká a pedagogická kariéra doc. Duchovičovej je počas celej kariéry úzko spätá s Univerzitou Konštantína Filozofa a jej Pedagogickou fakultou. Ako prodekanka pre pedagogickú činnosť Pedagogickej fakulty a v súčasnosti prorektorka UKF evidentne venovala tejto inštitúcii nielen svoj organizačný talent a vytrvalý stimul, ale najmä vedecký prínos. Pre pracovisko priniesla najmä výrazné presadenie interdisciplinarity a to nielen vo vedeckej, ale aj pedagogickej a organizačnej práci. V pedagogickom rozmere za najcennejšie treba považovať rozvíjanie a pevné uchopenie koncepcie pedagogickej praxe v učiteľských študijných programoch celej univerzity, podporu doktorandského štúdia systematickou podporou metodologickej prípravy doktorandov PF UKF, teda nielen tých, ktorí jej boli ako školiteľke zverení (6). Ako náročná a skúsená výskumníčka a náročná členka komisií pre dizertačné skúšky poskytuje svoje inšpirácie a podnety aj ostatným študentom doktorandského štúdia v štyroch doktorandských študijných programoch. Celkovo bola členkou v 59 komisiách pre dizertačné skúšky a 24 komisiách pre obhajoby dizertačných prác na svojom pracovisku, ale aj na kolegiálnych fakultách najmä PF UMB.

Za najvýraznejší prínos treba považovať to, že pre svoje pracovisko získala dva granty APVV, jeden VEGA, ktoré svedomito viedla a vytvorila priestor aj pre vedenie iných, ako aj pre nadfakultnú a nadnárodnú spoluprácu medzi jednotlivými akademickými pracoviskami. S tým súvisí aj vytvorenie finančných možností pre prezentovanie pracoviska na medzinárodnom odbornom fóre, tematický vedeckovýskumný zámer ponúknutý viacerým členom pracoviska a príležitosť publikačne a edične podporiť a pozdvihnúť úroveň pracoviska a jednotlivcov. Okrem toho sa aktívnym podielom zúčastnila ako spoluriešiteľka vo viacerých grantových schémach, popri 4 VEGA, 4 rozvojových projektoch participovala na 7RP a OPV projekte, ktoré výrazne prispeli k rozvoju pracoviska.

5. Zhodnotenie uchádzačky ako vedeckej a pedagogickej osobnosti

Doc. PaedDr. Jana Duchovičová, PhD. je zrelou a mimoriadne aktívnou vedeckou osobnosťou, výskumníčkou s tvorivým a vysoko disciplinovaným prístupom k témam i spôsobom metodologického uchopenia problému. Za zvlášť cenné v jej práci považujem vysoký počet medzinárodne akceptovaných a vo vedeckých databázach evidovaných vedeckých štúdií (karentované časopisy: 7 zahraničných 4 domáce). Uznanie jej prác dokumentuje aj citovanosť jej diel (celkove 350 citačných jednotiek, z toho 28 v databázach ISI WoS a Scopus a 74 zahraničných publikáciách). Popritom však je pedagogicky cítiacou a podporujúcou univerzitnou učiteľkou, ktorá medzi kolegami a študentmi doma, ale i v zahraničí má svoje meno a vybudované odborné renomé. V neposlednom rade je žiaduce upozorniť na učebnicovú autorskú tvorbu, ktorý síce z hľadiska scientometrických a evalvačných trendov nie je na najvyšších miestach rebríčkov, no ich význam má aplikačný charakter a dosah spočíva v príprave budúcich odborníkov – učiteľov.

Nesporne cennou odbornou charakteristikou je jej schopnosť vytvoriť produktívny vedeckovýskumný tím, stimulovať svojich kolegov a riadiť tímovú prácu aj v detailoch. O tom svedčí jej vedecko-pedagogická charakteristika, z ktorej je zrejmé, že získala niekoľko grantových projektov pre podporu medzinárodnej a národnej výskumnej aktivity. Ocenenie jej práce na PF UKF bolo vyjadrené cenami rektora UKF dekana PF UKF a PF UMB.

Z uvedeného vyplýva jednoznačné konštatovanie, že uchádzačka o vymenúvacie konanie kvantitatívne spĺňa požadované kritériá, kvalitatívne preukazuje všetky náležitosti vyžadované na získanie akademického titulu profesor pedagogiky.

Záver: odporúčam, aby doc. PaedDr. Jane Duchovičovej, PhD. po úspešnom inauguračnom konaní bol udelený titul „profesor“.

V Banskej Bystrici, dňa 28.11.2018

Prof. PhDr. Bronislava Kasáčová, CSc.